

QON AYLANISH TIZIMINI O'QITISHDA MEDIA TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI.

Muhabbat Qudratovna

Baxromova Gulasal

Ta'lim muassasasi: Qo'qon davlat universiteti.

Tabiiy fanlar va iqtisodiyot fakulteti.

Annotatsiya: *Mazkur maqolada "Qon aylanish tizimi" mavzusini o'qitishda media texnologiyalaridan foydalanishning o'rni va ta'siri yoritilgan. Media vositalari yordamida o'quvchilarda murakkab fiziologik jarayonlarni ko'rgazmali tarzda anglash, ilmiy tafakkurni rivojlantirish hamda amaliy bilimlarni mustahkamlash imkoniyatlari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, media ta'lim vositalarining afzalliklari bilan bir qatorda ularni to'g'ri tanlash va oqilona qo'llash zarurligi ham ta'kidlanadi.*

Kalit so'zlar:: *Media ta'lim, biologiya, qon aylanish tizimi, interaktiv metodlar, raqamli vositalar, vizual o'qitish, o'quv motivatsiyasi, zamonaviy pedagogika.*

Kirish

Bugungi kunda ta'lim tizimida media texnologiyalari o'qitish jarayonining ajralmas qismiga aylanmoqda. Ayniqsa, biologiya fanida ularning qo'llanilishi murakkab biologik jarayonlarni tushuntirishni ancha osonlashtiradi. "Qon aylanish tizimi" mavzusi inson fiziologiyasining asosiy yo'nalishlaridan biri bo'lib, uni samarali o'rgatish uchun nafaqat nazariy bilim, balki ko'rgazmali yondashuv ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Media vositalari, xususan, animatsiyalar, videoroliklar, 3D modellar va virtual laboratoriyalar o'quvchilarga yurakning ishlash mexanizmi, qonning harakat yo'nalishi va tomirlar tizimini real ko'rinishda tasavvur etish imkonini beradi. Bu esa o'quvchilarda biologik tafakkurni shakllantirish bilan birga, darslarni yanada interaktiv va qiziqarli qiladi.

Asosiy qism

Media texnologiyalarining biologiya ta'limida qo'llanilishi o'quvchilarning bilish faoliyatini faollashtirish, mavzuni chuqur tushunish hamda nazariy bilimlarni amaliyot bilan bog'lash imkonini beradi. Ayniqsa, "Qon aylanish tizimi" mavzusi yurak va qon tomirlar faoliyati kabi murakkab jarayonlarni o'z ichiga olgani sababli, media vositalaridan foydalanish bu mavzuni o'qitishda muhim o'rin tutadi. Multimedia vositalari yordamida o'quvchilar yurakning qisqarish bosqichlari, qonning aylanish yo'nalishi va kislorod almashinuvi jarayonlarini 3D animatsiyalar yoki videoroliklar orqali aniq ko'ra oladilar. Bu esa ularning kuzatuvchanligini, tafakkurini va eslab qolish qobiliyatini kuchaytiradi. Media vositalari darsni jonli, dinamik va o'quvchilarga yaqin shaklda olib borish imkonini yaratadi.

Media texnologiyalarining afzalliklari:

1. Real ko'rgazmalilik – Video va animatsiyalar orqali yurak faoliyatining har bir bosqichi aniq tasvirlanadi, bu esa o'quvchilarga murakkab fiziologik jarayonlarni tushunishda yordam beradi. 2. Interaktivlik – Media resurslar yordamida o'quvchilar savol-javob, virtual test yoki simulyatsiyalar orqali darsda bevosita ishtirok etadilar. 3. O'zlashtirishning samaradorligi – O'quvchilarning eslab qolish ko'rsatkichlari an'anaviy o'qitishdan yuqori bo'ladi, chunki vizual axborot tezroq qabul qilinadi. 4. Vaqt tejallishi – O'qituvchi murakkab jarayonlarni uzoq tushuntirish o'rniga qisqa video yoki infografika orqali tez va samarali bayon etadi. 5. Kollektiv o'rganish muhiti – Media vositalari o'quvchilarni jamoaviy muhokama, tahlil va tajriba almashuviga jalb etadi.

Media texnologiyalarining cheklovlari:

1. Texnik bog'liqlik – Elektron vositalar, internet yoki multimedia qurilmalari mavjud bo'lmagan holatda dars to'liq o'tmay qolishi mumkin. 2. Axborotning ortiqchaligi – Ba'zida ortiqcha vizual effektlar yoki fon tovushlar diqqatni asosiy mavzudan chalg'itadi. 3. O'qituvchi nazorati kamayishi – Texnologiya asosida olib borilgan darsda o'quvchi faolligi har doim ham to'liq nazorat qilinmasligi mumkin. 4. Moslashtirish muammosi – Har bir o'quvchining bilim darajasi turlicha bo'lgani uchun, media vositalarini ham shunga mos tanlash zarur. 5. Ijodkorlikka ta'sir – Tayyor videoroliklar va prezentatsiyalar o'quvchilarning mustaqil tahlil qilish qobiliyatini cheklab qo'yishi mumkin. Shunga qaramay, media texnologiyalaridan oqilona foydalanish biologiya fanini o'qitishda innovatsion yondashuvni shakllantiradi. U darsni faqat bilim manbai emas, balki o'quvchi va o'qituvchi o'rtasidagi faol muloqot maydoniga aylantiradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, "Qon aylanish tizimi" mavzusini media texnologiyalari orqali o'qitish biologiya fanining o'zlashtirilish darajasini oshiradi. Bunday yondashuv o'quvchilarda nafaqat bilim, balki tahliliy fikrlash, kuzatuvchanlik va amaliy qo'llash ko'nikmalarini shakllantiradi. Shu bilan birga, media vositalarini o'qituvchi nazorati ostida, maqsadli va metodik asosda qo'llash ta'lim jarayonining samaradorligini yanada kuchaytiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Raqamli ta'limni rivojlantirish konsepsiyasi" qarori. — Toshkent, 2021-yil.
2. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi. "Biologiya fani o'quv dasturi (8-sinf)". — Toshkent, 2022-yil.
3. Karimova, G. A. Media texnologiyalarning ta'limdagi o'rni. — Toshkent: TDP, 2023.

4. Usmonova, M. R. Biologiyada raqamli ta'lim vositalaridan foydalanish. — Toshkent: Innovatsiya markazi, 2022.
5. UNESCO. Media Literacy and Science Education. — Paris, 2021.
6. Xudoyberdiyev, A. T. Odam fiziologiyasi. — Toshkent: O'zbekiston Milliy ensiklopediyasi, 2019.
7. Oxford University Press. Digital Pedagogy in Biology Education. — London, 2020.